

SÖZCÜKLER ARASINDAKİ ANLAM İLİŞKİLERİ

1. EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışları ve okunuşları farklı fakat anlamları aynı olan sözcüklere **eş anlamlı sözcükler** denir. Anlamdaş kelimelerin birisi genelde yabancı kökenlidir.

Örnek:

kıymet-değer, cevap-yanıt, sene-yıl, medeniyet-uygarlık,
imkân-olanak, zelzele-deprem, yoksul-fakir, misafir-konuk,
ak-beyaz, hediye - armağan, kelime-sözcük, vasıta-araç...

Bazı durumlarda eş anlamlı (anlamdaş) kelimeler birbirinin yerini tutamaz. Örneğin "kara bahtlı" kelime grubunda "kara" kelimesinin yerine "siyah" kelimesini kullanamayız. Çünkü iki kelimenin eş anlamlı olabilmesi için aynı anlam özelliğini taşıması gerekir.

2. ZIT (KARŞIT) ANLAMLI SÖZCÜKLER

Anlamca birbirinin karşıtı olan, birbiriyle çelişen kelimelere **zıt anlamlı sözcükler** adı verilir.

Örnek:

Siyah-beyaz, uzun-kısa, aşağı-yukarı, ileri-geri, var-yok,
gelmek-gitmek, uzak-yakın, güzel-çirkin, sıcak-soğuk, sağ-sol

Dilimizde tüm kelimelerin zıt anlamlısı yoktur. Bir kelimenin olumsuzluğu o eylemin karşıtı (zıt anlamlısı) sayılmaz. Örneğin, "sevinmek" kelimesinin zıt anlamlısı sevinmemek değil "üzülmek"tir.

Kelimeler arasındaki karşıtlık cümledeki kullanıma göre değişir. "doğru" kelimesinin zıt anlamlısı bir cümlede "eğri" olurken, diğerinde "yanlış" olabilir.

3. EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER

Yazılışı ve okunuşu aynı olduğu hâlde, anlamları farklı olan kelimelere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

Örnek:

Gül: 1. çiçek, 2. Gülmek fiili **Kır:** 1. kırsal alan, 2. Kırmak fiili, 3. beyaz
Yüz, boz, yıl, aç, sağ, sol, düş, yaş, dik, iç, ak, kara, at, ben, bin, çay, dal, dil, el, kaz, kap ...

"Hala" ve "hâlâ", "kar" ve "kâr", "adet" ve "âdet" kelimeleri eş sesli değildir. Okunuşları ve anlamları farklıdır.

